

Samenvatting

Na een proefperiode van twee jaar heeft het college op basis van een positieve evaluatie besloten om het Shelter City programma Maastricht te continueren. Dit programma houdt in dat ieder jaar opvang wordt geboden aan twee internationale mensenrechtenverdedigers, elk voor de duur van drie maanden. Het programma wordt door de gemeente en Maastricht University gefinancierd en in samenwerking met het Mondiaal Centrum, de Rechten faculteit, Amnesty International Maastricht en Justice and Peace uitgevoerd. Door de tijdelijke opvang kan de mensenrechtenverdediger weer even op adem komen in een veilige omgeving en na drie maanden met nieuwe energie, nieuwe kennis en een breder netwerk zijn/haar waardevolle werk in eigen land voortzetten. Voor Maastricht is de aanwezigheid van een dergelijke internationale gast een gelegenheid om de thematiek van mensenrechten en de situatie in verschillende landen in de wereld concreet en waar mogelijk bespreekbaar te maken.

Beslispunten

1. Kennisnemen van de positieve evaluatie van het Shelter City programma Maastricht, welke voor een proefperiode in 2015 en 2016 is uitgevoerd.
2. Akkoord gaan met continuering van het Shelter City programma Maastricht.
3. De bijdrage van de gemeente aan dit programma, zijnde € 10.000 per jaar, te dekken vanuit het budget Internationalisering.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 7 maart 2017:

Conform.

1. Aanleiding

Bij motie van 27 mei 2014 heeft de gemeenteraad het college opgeroepen om debatten over mensenrechten te stimuleren.

Ter uitvoering van deze motie heeft het college in oktober 2014 besloten om voor een proefperiode van twee jaar te starten met het “Shelter City programma Maastricht”. Dit programma houdt in dat in 2015 en 2016 opvang is geboden aan vier (internationale) mensenrechtenverdedigers in Maastricht, elk voor de duur van drie maanden. Het programma is in deze periode gefinancierd door de gemeente Maastricht en Maastricht University en in samenwerking met het University College Maastricht (UCM), het Mondiaal Centrum, de Rechten faculteit, Amnesty International Maastricht en Justice and Peace uitgevoerd.

Aanleiding voor de motie van het CDA was de opening van het Russisch consulaat in de Bonbonnière op 11 april 2014, juist in de periode dat de mensenrechtensituatie in Rusland veel aandacht trok. De burgemeester heeft destijds aangegeven dat in Maastricht ook ruimte moet zijn voor gesprekken over mensenrechten.

In dezelfde periode werd Maastricht door Justice and Peace, een mensenrechtenorganisatie in Den Haag die zich inzet voor de ondersteuning van mensenrechtenverdedigers wereldwijd, benaderd met het verzoek opvang te bieden aan mensenrechtenverdedigers in het kader van het Shelter City programma.

2. Context

Het Shelter City programma Maastricht past binnen het beleid zoals dat is omschreven in de nota Internationalisering Maastricht van november 2013. Dit programma draagt, naast de internationalisering van de stad als plek waar opvang wordt geboden aan mensenrechtenverdedigers uit de hele wereld, ook bij aan de bewustwording rond mensenrechten in de Maastrichtse samenleving.

Mensenrechtenverdedigers zijn personen die, binnen een organisatie of als individu, opkomen voor fundamentele rechten en vrijheden. Of het nu gaat om burgerlijke en politieke rechten of economische, sociale en culturele rechten. Activisten die geweld plegen of propageren, vallen niet onder de definitie van mensenrechtenverdediger. Mensenrechtenverdedigers verzamelen en verspreiden bijvoorbeeld informatie over schendingen of staan slachtoffers van schendingen bij met juridische hulp. Ze kaarten misstanden door autoriteiten aan of zetten zich in voor het tegengaan van straffeloosheid. Vaak worden mensenrechtenverdedigers onderdrukt en worden hun activiteiten beknot.

Mensenrechtenverdedigers die in hun land onder druk staan kunnen voor drie maanden in Nederland (Den Haag, Amsterdam, Groningen, Maastricht, Middelburg, Nijmegen, Tilburg en Utrecht) worden opgevangen. Zij vragen daartoe binnen de geldende Schengen-regelgeving een visum aan. Het ministerie van Buitenlandse Zaken financiert een deel van het programma en heeft zitting in de adviescommissie die adviseert welke mensenrechtenverdedigers tijdelijk naar Nederland komen.

Onderdelen van de opvang / het programma:

- Een veilig onderkomen bieden zodat de mensenrechtenverdediger 'op adem' kan komen,
- Aanbieden van trainingen / educatie,
- Zijn/haar (internationale) netwerk verbreden,
- Hem/haar voorlichting laten geven op scholen.

Doel is dat de mensenrechterverdediger na drie maanden met nieuwe energie, nieuwe kennis en een breder netwerk het werk in eigen land kan voortzetten.

Mensenrechtenverdedigers die gast zijn geweest in Maastricht (2015-2016)

Uit veiligheidsoverwegingen gebruiken we alleen de voornamen van onze gasten.

Richard uit Burundi (2015)

Een jurist uit Burundi die zich inzet tegen martelingen en mishandelingen in gevangenissen in zijn land.

Richard kijkt positief terug op zijn tijd in Maastricht. Hij verbleef hier terwijl het erg onrustig was in Burundi. Hij zou een groot risico hebben gelopen als hij op dat moment in Burundi zou zijn geweest. Omdat zijn leven in Burundi niet zeker is heeft hij vorig jaar asiel gekregen in België (Burundi is een voormalige kolonie van België). Als Shelter City gast is Richard in contact gebracht met verschillende NGO's (Non Governmental Organisations) en internationale organisaties in Brussel. Dit netwerk kan hij nu goed inzetten voor zijn werk. Ondanks dat de situatie in Burundi verslechtert, blijft Richard hoop houden om naar zijn land terug te keren en is hij dankbaar voor de mogelijkheden die hij door deelname aan het programma heeft gekregen.

Guleid uit Somaliland (2015)

Een advocaat uit Somaliland die leiding geeft aan een organisatie die opkomt voor vele mensenrechten die aangetast worden in zijn land.

Guleid voert zijn werk in Somaliland uit onder zeer moeilijke omstandigheden. Hij komt op voor de rechten van mensen die gevangen zijn genomen. Na het publiceren van een online petitie waarin werd opgeroepen om de politie te reorganiseren en op te treden tegen straffeloosheid is Guleid ondervraagd door de Head of the Criminal investigation Department in Hargeisa. Op dezelfde dag werd zijn collega Ahmed gevangen genomen. Inmiddels is duidelijk dat er twee aanklachten tegen hem zijn ingediend. Justice and Peace heeft een brief geschreven om de autoriteiten op te roepen hiermee te stoppen en zal de situatie van Guleid blijven volgen.

Musa uit Palestina (2016)

Een ervaren mensenrechtenverdediger uit het bezette Palestijnse gebied. Zijn werk richt zich met name op het goed documenteren van mensenrechtenschendingen in de Westelijke Jordaanoever. Musa is nog steeds werkzaam voor B'Tselem in de Palestijnse gebieden. Musa heeft onlangs meegewerkt aan de documentaire 'The Boy from H2' van B'Tselem. De film gaat tijdens het Internationale Filmfestival in Berlijn in première. Ook Musa zal hierbij aanwezig zijn. Ondanks de lastige omstandigheden waarin Musa zijn werkzaamheden verricht zet hij zijn dappere werk voort. Hij is nog altijd zeer positief over zijn verblijf in Maastricht en geeft aan dat hij o.a. zijn werk kan blijven volhouden door de tijd in Shelter City Maastricht.

Naythan uit Kenia (2016)

Een fotograaf die zich inzet voor de bescherming van mensenrechten in zijn land door misstanden te fotograferen en zo bij te dragen aan dossiervorming.

Met Naythan gaat het naar omstandigheden goed in Kenia. Naythan heeft met de hier opgedane kennis een veiligheidsplan uitgewerkt voor hem en zijn collega's. In overleg met Naythan heeft Justice and Peace meegeholpen met het zoeken naar een nieuwe vaste en veilige woonplaats voor hem en zijn gezin. Deze is inmiddels gevonden. Hij kan zijn werk beter uitvoeren met de camera die hij via crowdfunding in Maastricht heeft gekregen.

Alle vier de mensenrechtenverdedigers kijken terug op een aangenaam en waardevol verblijf in Maastricht, dat door hun als een tweede thuis wordt gezien.

De uitvoering van het programma

Wat betreft de uitvoering van het programma heeft het team Bestuurszaken en externe betrekkingen zorg gedragen voor de algemene coördinatie en voor specifieke wensen zoals werkbezoeken aan politie, de PI de Geerhorst in Sittard-Geleen, kennismaken met de (Eu)regio en een bezoek aan de begraafplaats Tongerseweg.

Vele organisatorische aangelegenheden, zoals de huisvesting, het verblijf, een werkplek met faciliteiten, geldzaken, reizen, hulp bij ziekte zijn door het UCM opgepakt. Iedere mensenrechtenverdediger kreeg een of twee studenten voor begeleiding toegewezen. Tevens heeft het UCM de mogelijkheid aangeboden voor het volgen van onderwijs en de speciale welkomst- en afscheidbijeenkomsten georganiseerd.

Het Mondiaal Centrum is vanaf het begin nauw betrokken bij de uitvoering van het programma en heeft zich ingezet om de mensenrechtenverdedigers te betrekken bij diverse onderwijsprogramma's, de communicatie op social media en voor het organiseren van bijeenkomsten met burgers van deze stad.

Amnesty International Maastricht is sinds 2016 betrokken door de inzet van hun vrijwilligers, zo heeft een vrijwilliger de begeleiding van Naythan op zich genomen.

Buiten hun verblijf in Maastricht volgen alle mensenrechtenverdedigers ook een intensieve training in Den Haag, georganiseerd door Justice and Peace. Verder hebben de mensenrechtenverdedigers de mogelijkheid om voor het opbouwen van hun netwerk binnen beschikbare budgetten te reizen in Europa.

Bevindingen

Het Mondiaal Centrum, Amnesty International Maastricht en Justice and Peace staan positief tegenover de voortzetting en zien in het Shelter City programma een platform voor samenwerking tussen inwoners en organisaties van de stad voor het bouwen van een solidair en betrokken lokale samenleving. "Shelter City zijn maakt dat we elkaar beter leren kennen en begrijpen en tegelijk een bijdrage kunnen leveren aan de mensenrechten". **In bijlage 1** treft u aan een uitgebreide rapportage over hun bijdrage aan het programma. Ook het college van bestuur van de UM staat positief tegenover de voortzetting van het Shelter City programma Maastricht dat ook door hun als een goede vorm van samenwerking tussen stad en universiteit wordt gezien.

In deze proefperiode is gebleken dat iedere mensenrechtenverdediger tijd nodig heeft om te wennen aan de nieuwe veilige omgeving en aan het feit dat ze vaak voor het eerst sinds lange tijd met verlof zijn. Hierdoor is het noodzakelijk om het programma af te stemmen op de persoon. Het organiseren van bijeenkomsten waarbij ook raad- en collegeleden betrokken worden blijft een streven maar is in deze proefperiode nog niet mogelijk gebleken.

Gebleken is verder dat de geleverde inzet van het UCM veel tijd heeft geveerd en daarom heeft het UCM zich als uitvoerend partner teruggetrokken. Als oplossing hiervoor is gestart met de inzet van vrijwilligers van Amnesty International Maastricht en heeft binnen de UM de Rechten faculteit de plek van het UCM overgenomen. Verder zullen de organisatorische en praktische aangelegenheden die voorheen door het UCM werden uitgevoerd bij voortzetting van dit programma worden overgenomen door het Mondiaal Centrum en door vrijwilligers van Amnesty International Maastricht. De Rechten faculteit wijst een contactpersoon aan voor het regelen van een werkplek met faciliteiten en regelt toegang tot het Universitair onderwijs.

Bestuurszaken en externe betrekkingen blijft zorg dragen voor de algemene coördinatie.

Conclusie

De conclusie is dat alle partners van dit programma positief staan tegenover continuering van het Shelter City programma Maastricht.

Ook is gebleken dat meerdere instanties zoals Zuyd Hogeschool en UNI-MERIT hebben aangegeven meer betrokken te willen worden bij dit programma wat aangeeft dat er een toenemende interesse is voor dit programma.

3. Gewenste situatie

Op basis van deze positieve evaluatie het Shelter City programma Maastricht voortzetten.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

De totale kosten per opvang worden begroot op € 22.000. Door de inzet van studenten en vrijwilligers en gebruik te maken van faciliteiten van de UM is dit bedrag lager dan bij andere shelter

steden. Van dit bedrag neemt Justice and Peace € 12.000 voor haar rekening voor kosten betreffende de selectie, vliegtickets, coördinatie, ontwikkeling informatiemateriaal en educatiebijeenkomsten.

De overige € 10.000 betreffen kosten voor de opvang in Maastricht voor levensonderhoud, huur, reiskosten en het faciliteren van informatiebijeenkomsten.

Voor deze proefperiode is door zowel de gemeente als de UM per opvang € 5000 beschikbaar gesteld, in totaal € 40.000. Gebleken is dat dit bedrag voldoende is. Uitgaand van twee opvangen per jaar komt dit dus neer op een bijdrage van € 10.000 door zowel gemeente als UM.

De UM heeft laten weten de bijdrage van € 10.000 per jaar aan het Shelter City programma te willen continueren.

Door de gemeente zijn de kosten voor de opvang van de eerste vier mensenrechtenverdedigers in 2015 en 2016 gedekt vanuit het budget Internationalisering. Dit budget heeft ruimte om deze bijdrage van € 10.000 te continueren.

De gemeente en de UM stellen ieder €10.000 per jaar ter beschikking voor de opvang van twee mensenrechtenverdedigers. Hiertoe zal aan het Mondiaal Centrum een projectsubsidie worden toegekend. Het Mondiaal Centrum geeft jaarlijks een overzicht waaraan dit geld is besteed.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Deze evaluatie en voorstel zijn tot stand gekomen na overleg met alle partners die betrokken zijn in dit programma.

11. Voorstel

1. Kennisnemen van de positieve evaluatie van het Shelter City programma Maastricht, welke voor een proefperiode in 2015 en 2016 is uitgevoerd.
2. Akkoord gaan met continuering van het Shelter City programma Maastricht.
3. De bijdrage van de gemeente aan dit programma, zijnde € 10.000 per jaar, te dekken vanuit het budget Internationalisering.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De aankomst van de nieuwe mensenrechtenverdediger staat gepland voor eind maart 2017.